

Posudek na diplomovou práci Lukáše Chytrého *Myth and National Identity*

Práce je zajímavým a v mnohém zdařilým pokusem o reflexi a syntézu různých teorií kolektivní identity a její konstrukce. Komparativní přístup má především teoretickou povahu: funguje na teoretické úrovni, ne však již tak na úrovni srovnání jednotlivých literárních textů.

Zatímco za velmi přínosné lze považovat propojení „konstruktivistických“ teorií národní identity (Anderson, Hobsbawm) s teoriemi kolektivní paměti a jejich „míst“ (Halbwachs, Nora) i kapitoly o mýtu a minulosti nebo historii a literatuře, problematickou částí práce zůstává analýza primárních textů. Je sice pravda, že se po diskusích s autorem zlepšila především úroveň analýzy českého ossianismu a úlohy *Rukopisů* v národním obrození, nadále však zůstává problémem výklad Scottova romány *Waverley*.

Jistěže lze souhlasit s Cairnsem Craigem (jméno je v práci chybně psáno v opačném pořadí), že *Waverley* zachycuje transformaci starších forem společenské organizace na „národní stát“, nicméně tato transformace není tak jednoduchá, jak Craig předpokládá, tedy nahrazení Skotska jako reálné politické entity Scottovou „romantickou iluzí“. Ve *Waverleym* (jako i v jiných Scottových dílech) jsme svědky konfrontace různých přístupů k dějinám (např. *Waverleyho* a barona Bradwardinea), přičemž „romantická iluze“ není rozhodně tím dominantním, naopak je často otevřeně nebo alespoň ironicky kritizována.

To se dokonce týká i jiných románů, například *Ivanhoe*, v němž je idealizace rytířství a představa nového národa jako syntézy dvou antagonistických sil (Anglosasů a Normanů), korigována zápletkou, kde vystupuje jiná kultura a jiné etnikum, představované židovkou Rebekou a jejím otcem. Tento ironický a někdy otevřeně kritický aspekt, zaměřený proti pojetí národního státu jako etnicky homogenního celku, je v protikladu k „aspiracím“ středoevropských obrozenských hnutí (s. 75), která měla výrazně homogenizující etnocentrickou povahu.

Z tohoto a dalších důvodů existuje rozdíl mezi Scottovým kritickým a ironickým přístupem k idealizaci dějin a národních hnutí, který u nás pochopil jedině Karel Hynek Mácha, a obrozenskou idealizací kolektivní identity. O Máchově přístupu ke Scottovi se v práci nedozvíme, ale samozřejmě bych nechtěl, aby autor pouze citoval výsledky mého výzkumu.

Důležitý aspektem Scottova *Waverleyho* je právě ono kriticko-ironické použití tématu romantické imaginace jako prostředku, který zdůrazňuje nutnost vyrovnat se s realitou historických změn. To vyplývá především ve změně *Waverleyho* chápání Ferguse MacIvora a jeho sestry Flory, která probíhá současně s jeho prožíváním skutečného dějinného konfliktu.

I když je předložená práce v mnoha ohledech teoreticky velmi pokročilá, je škoda, že se od reflexe moderních teorií mýtu a kolektivní identity nepřenesla k jejich tvůrčímu uplatnění v rozborech literárních textů. Také napětí mezi romantickým individualismem a konstrukcemi kolektivní identity by si zasloužilo hlubší reflexi.

Přes tyto nedostatky doporučuji práci k obhajobě a navrhuji ji hodnotit známkou „výborně“ nebo „velmi dobře“ v závislosti na výsledku obhajoby.

V Praze, 23. května 2011

prof. PhDr. Martin Procházka, CSc.
vedoucí práce